

İsmail Güleç, *Annemden Duyduklarım Kutluca Köyü Atasözleri ve Deyimleri*,
İstanbul: Pan Yayıncılık, 2006, 112 s.

HURİYE ODABAŞ¹

İstanbul'da doğup büyümesine rağmen anne-babasının köyünde söylenen sözleri derleyen İsmail Güleç daha çok akademik çalışmalarıyla ön plana çıkar. Yazar, kişisel bir çabayla önce annesinden sonra çevresinden duyduğu atasözü ve deyimleri fişledikten sonra açıklar ve sözlerde geçen mahalli kelimelerin sözlüğüyle birlikte bir kitapçık hazırlamaya karar verir. İncelediğimiz kitap, bu kararın ürünüdür.

Arka kapağı okuduğumuzda yazarın kitapçığı yazmasında iki temel sebep olduğunu görürüz: Annesine olan sevgisi ve çocuklarına babaannelerini hatırlatma isteği. Kültürümüzün önemli ürünlerinden biri olan atasözlerimizin derlenmesine katkıda bulunmak bir üçüncü sebep olarak gösterilmiştir.

Haziran 2006'da, Pan Yayıncılık tarafından birinci baskısı yayınlanan, 112 sayfalık kitabın kapağında yazarın annesinin bostandan dönerken çekilmiş bir resmi var. Yazarın kısa biyografisinden sonra annesine ithaf yazısı yer alıyor. Kitabın baş taraflarında, İçindekiler bölümü ve Kısaltmalar Listesi, son tarafında ise 'Dizin' ve 'Kaynakça' bölümleri var. Bu bölümler kitaba akademik bir özellik kazandırmış.

Kitap; Önsöz, Giriş, Kutluca Köyü, Kuruluş Menkıbesi, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Atasözleri, Deyimler, Sözlük başlıklı sekiz bölümden oluşmaktadır. Bölümlere tek tek değinecek olursak:

'Önsöz'de, yazar kitabın hazırlanış öyküsünü anlatmaktadır. 'Giriş'te, kitaptaki atasözü ve deyimleri seçerken ve açıklarken izlediği metottan bahsetmektedir. 'Kutluca Köyü' bölümünde ise, yörenin coğrafik bilgileri ve tarihçesine değinilmiştir. Köyün kuruluş söylencesinin nakledildiği 'Kuruluş Menkıbesi' bölümünde, köyün konumunu gösteren iki harita bulunmaktadır.

'Atasözleri ve Deyimler' bölümünde, bu kavramların tanımı, bu alanda yapılmış akademik çalışmaların ışığında atasözlerinin özellikleri, sınıflandırılması ile sözlerin diğer illere ve ilçelere göre karşılaştırılmasıyla ilgili iki tablo vardır. Özellikle buradaki tablolar atasözleri v deyimlerin müşterek söylendiği il ve ilçeleri göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

¹ Türkçe öğretmeni, Sakarya Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü, yüksek lisans öğrencisi.

‘Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü’ bölümünde, Atasözleri ve Deyimler alt başlıkları altında atasözlerinin ve deyimlerin alfabetik sırayla kısa açıklamaları yapılmıştır. Bu bölüm kitabın en geniş bölümüdür.

‘Sözlük’ bölümünde, atasözleri ve deyimlerin içinde geçen sözcükler anlamlandırılmış, sözcüğün gerçek anlamı yerine kullanıldığı ifadedeki anlamına yer verilmiştir.

Kitap genel olarak değerlendirildiğinde kapak tasarımı etkileyici. Fakat ithaf yazısı için ayrı bir sayfa açılmalıydı. Kitabın ortaya çıkmasında en önemli unsur olan Hacer Güleç için ayrı bir sayfa açılabilirdi. Ayrıca sayfa 7’deki baskı hatası göz tırmalıyor.

İçerik yönünden atasözleri ve deyimlerle ilgili önemli bilgiler veriyor. Önce atasözü veya deyim içinde geçen sözcüklerin gerçek anlamları, neye benzetildikleri; ardından bunlardan çıkan sonuçla ifadenin anlamı veriliyor. Atasözleri ve deyimlerin açıklamaları çoğunlukla okuyanların anlayabileceği bir dille yazılmış. Ama bazen “tavsif” (s.59), “meczip” (s.64) gibi anlaşılması zor kelimeler de kullanılmış.

Yazarın akademik kariyerinin etkisi kitabın çoğu yerinde kendini hissettiriyor. En başta kitabın bölümlenmesinde ve ‘Atasözleri ve Deyimler’ bölümünde yazarın sıradan, halktan biri olmadığı anlaşılıyor.

Kültürümüzü yansıtan sözlü edebiyatımızın bu ürünlerini yazıya aktararak yok olmasını engellediği için İsmail Güleç’e teşekkür etmeyi kendi adıma bir borç bilirim.